

Kórházi energiák

Nyáron voltak kisebb rosszullétei. Egyszer el is ájult pár másodpercre. Ősszel elment a körzeti orvosához, hogy megbeszéljék a dolgokat. Kardiológiára adott beutalót. Két nap múlva időpontot ment kérni, de azt mondták: ha már itt van, megnézik az EKG-ját. Akkor a nővér felvitte a diagramot a kardiológiára ahonnan már nem engedték el. Infarktus! Tegnapelőtt, amikor a vállá fájt – mondta az orvosnő és már hívta is a mentőket. Beindult a protokoll és a kórházban kötött ki. Alkalma volt saját bőrén megtapasztalni a kórházvilág energiáit.

Hangok

Egyenletes, bugyborékoló hangra ébredt. Hirtelen nem tudta mi az. Amióta bekerült, rosszul aludt. Talán pontosabb az alig aludt kifejezés. Este, a váltás után még meg kellett várni az éjszakai gyógyszerosztást, majd az éjszakai orvos vizitjét. Már akkor gondolkozóba esett, amikor Gy. bekapcsolta kis zsebrádióját, és kommentálta a Fradi-MTK meccset a mellette fekvő F.-nek. A vizit félbeszakította a közvetítést, és csak később, tizenegy magasságában tért vissza a téma. Mennyi lehetett a végeredmény? Akkor Gy. felhívta mobilon a feleségét, aki már természetesen aludt, hogy nézze meg a teletexten a végeredményt. Közben elmagyarázta, hogy ő pontosan tudja, hogy három-null lett a Fradi javára, és még fogadást is felajánlott, amit F. csendes hallgatással utasított el. Na, látod – mondta elégedetten. Megmondtam. Én mindig eltalálok a dolgokat. Ezért nyerek folyton a tipmixen is. Múlt héten is nyertem nyolcezret. Az asztmás folyamatosan krákogott és köpködött. F. bácsi, a rangidős néha felnyögött, és „Miért büntet engem az Isten?” sóhajjal fordulni próbált. Valamikor elalhattak.

Most szokatlan volt a nagy csend és a folyamatos bugyborékolás. Kinn, a folyosón égett a villany, de ott is csend volt. Szokatlan. Akkor mi ez a bugyborékolás? Kicsit felkőnyökölt. A szobában mindenki csendben aludt. Ez is meglepte az előző napok-éjszakák tapasztalatai alapján. És akkor meglátta a szomszéd ágynál az oxigénpalackot, melyből szép egyenletesen bugyborékol a gáz a kis víztartályon és a műanyagcsövön át a szomszédos ágyon alvó asztmás orrlukába. Megnyugodott. Eszébe jutott a pezsgő-buborékok hangja, amikor nem is olyan régen fenn ültek a kis ház teraszán a hegyen. Késő éjjel és a nagy csöndben hirtelen nem tudták, mi az a csilingelő hang. Visszafeküdt. Lehunyta a szemét, hogy kihasználja az átmeneti csend energiáit. Akkor megszólalt a nővérhívó szaggatott sípolása. Percekig szólt, de a nővér nem jött. És már hallotta is Gy. egyre hangosabb szitkozódását a szemben lévő ágyról. A morgolódás, szitkozódás erősödött, majd kirobbant a napok óta hallott általános méltatlankodásban a nővérek, az orvosok és az egész intézmény kupleráj jellegéről. Akkor megjött a nővér valahonnan, valamelyik másik kórteremből, és már az ajtóból üvöltötte befelé: Ki az már megint, aki azt a rohadt csengőt nyomja!! Az eszmecsere rövid volt, mert Gy. panaszáról, hogy ismét lucskossá izzadt az éjszaka is folytatódó bűdös hőségben (később kiderült, hogy a tíz korábbi műtete mellett most pajzsmirigy túltengése volt), nem talált meghallgatásra. A nővér dühödten távozott, és szóra sem méltatta Gy. új lepedőre, pizsamára és letörülésére előadott igényét. A méltatlankodás folytatódott. Már sem az oxigén bugyborékolása, sem a nővérhívó hangja nem hallatszott. Valaki a negyedik ágyról csitítani próbálta, de az csak olaj volt a tűzre, mert Gy. azonnal beszélgetőpartnernek tekintette, és folyamatos visszajelzést, megerősítést várt tőle. Felébredt az asztmás is, és megkezdődött a jól ismert krahácsolás, krákogás, köpködés. Megszólalt az elektromos hőmérő hangja is, mert neki saját hőmérője volt, amivel ha fenn volt, percenként mérte a lázát. Tüdőgyulladását kapott. Itt benn. Egyedül T. bá' feküdt nyugodtan - már vagy egy hete, mondták -, a csont és bőr öregúr, akinek otthon felejtették a protézisét, és nem is hozta már be senki addig, amíg az elfekvőbe el nem vitték. A szitkozódást és dohogást a két nővér szakította félbe, amikor fél ötkor jöttek tisztába tenni, mosdatni az arra rászorultakat. Félbeszakadt, mert ők már a reggeli munkájukat végezték - lassan jön a váltás is -, és hol nevetve, hol szitkozódva meg kellett beszélniük mindent, ami az éjszaka történt a négy kórteremben. A szoba megélnékült, és aki csak tehetett, menekült ki a folyosóra, mert az ablak nem volt nyitható, a légkondicionáló nem működött, így a szoba pillanatok alatt megtelt az éjszaka most nyilvánosságára került termékeinek illatával.

Ahogy kifelé ment, látta, hogy a másik terem, ahol tizenheten feküdtek, fényárban úszott, és valaki folyamatosan beszélt, káromkodott és néha artikulátlanul kiabált. Néha beleszólt egy-egy fenyegető

hang a szomszédoktól, de épp csak megszakította a monológot. Kinn a hosszú üvegfolysón csend volt. Lassan derengett a tető felett, és amikor másodszor fordult vissza a csapóajtónál, megszólalt fenn a tetőn a vércse ismerős rikoltása. Megállt egy pillanatra hallgatni azt a másfajta csendet. Hajnalodott. Lassan rótt a köröket a két üvegajtó között. Megjött a takarítónő is. Egy ideig akaratlanul is kinn kellett maradnia. Kinyitotta a hatalmas üvegfal egyik ablakát, és néhány mélyet lélegzett a friss, hajnali levegőből. Az ablakot bukóra állította, és nyitva hagyta, hogy ne azonnal vegye észre a főnövér. Még néhány kört tett meg, amikor halkán, messziről megszólalt egy templom harangja. Erre ugyancsak nem számított, mint a vércsére. Ismét megállt egy pillanatra. Egy másik világ energiája jelent meg ezekben a hangokban. Vagy mégsem más világ, hanem ugyanez? Akkor mi állította meg? Ki menekül az egyiktől, és ki figyel a másikra? A jól ismert szeretem, nemszeretem játék? Mikor visszamehetett a szobába, már újra csend volt. Mindenki aludt vagy csendben feküdt. És az oxigén bugyborékolása ismét hallható lett.

Fények

Derengett. Kinn ült a hosszú, sötét üvegfolysón, és nézte, ahogy az ég a szemben lévő ház felett egyre jobban elvált a sötétségtől. Felhőfoszlányok jelentek meg, és lassú méltósággal haladtak keresztben. A hajnali hűvös levegő néha végigsimította az arcát, mert az ablak egy kicsit nyitva volt. Szemben, a másik házban néhány ablak világos volt. Nem kórtermek voltak, hanem a nagy aula ablakai. Egész éjjel égtek a villanyok, ahogy náluk is a folyosókon. Itt benn jóformán mindig nappal volt. Az élet folyamatosan dübörgött. Minden éjjel jöttek a mentők, és hoztak betegeket, akik egy darabig kinn várakoztak a folyosón, majd vagy kaptak ágyat, vagy hosszabb-rövidebb telefonálás után továbbvitték őket. Kinn volt egy ritmus, ami alig hatott a belső világra. A fény-árnyék, világosság-sötétség, nappal-éjszaka itt benn másképp érvényesült. Nem a kinti fény szabta meg az élet külső ritmusát, hanem az órarend. Reggel fél ötkor villanygyújtás mosdatáshoz. Hatkor reggeli villanygyújtás gyógyszerosztáshoz, hőméréshez és vérvételhez. Délután négy után villanygyújtás, mert sötétedik. Aztán nyolc után átmeneti villanyoltás, majd villanygyújtás nővérváltáshoz, esti gyógyszerosztáshoz, éjszakai vizithez, majd minden különleges alkalommal, amikor valakinek valami baja volt. Néha, hajnal előtt volt pár óra, amikor átmenetileg érvényesült valami nagyobb rend. Ilyenkor látható mozgás alig volt. Pedig minden élt, vagyis mozgott, csak más törvény rendje szerint. Visszaballagott a kórterembe, ami rászolgált a nevére. Majdnem lekéste a reggeli vérvételt. A szoba fényárban úszott, hiszen a nővéreknek volt elég bajuk az agyongyötört karokkal, erekkel, kézfejekkel, melyekből ugyan kiálltak a már jó előre behelyezett, lezárt biztonsági vérvételi helyek, de ezek valamilyen oknál fogva tényleg csak sürgősség és infúzió esetén voltak használatosak. Minden reggel új kísérletek, sikerek és kudarcok, káromkodások és sóhajok. Kék, sárgafoltos karok jelezték az erek állapotát és a nővérek rutinját. A kórterem – mondták – intenzív osztályos kórterem lesz, ha majd az építkezésnek vége lesz, bár azt senki sem tudja, mikor is lesz, mert már évek óta tart. Ezért aztán – a két pótágyat kivéve, – minden ágy felett külön hatalmas neon fénycső szabályozható fényerővel, mennyezeti lámpasor és külön kapcsolható világítás az előtérben. Kialakult egy érdekes játék a fényekkel. A nővér felkapcsolta a villanyt, rendszerint a mennyezetit, teljes fényre, vagy az ágy felettit, majd a műveletek elvégzése után – függetlenül annak időpontjától – eltávozott azzal, hogy majd jön az egyéb óhajokat kielégíteni. A villanyok maradtak. Általában türelmes várakozás kezdődött. Az is várakozott, akinek ígérték óhajai kielégítését, és azok is, akik nem tudtak tovább aludni a fény miatt. Aztán a legtürelmetlenebb morogva felkelt, és eloltotta a villanyt. A nővér persze idővel megjött. És a játék kezdődött előlről. A másik játék belső volt. Erre külön minden újonnan jövőt megtanítottak az öregek. A mennyezeti világítást a felügyelő pultról lehetett szabályozni – ahogy ez az intenzív részlegeken előírás. A szabályozást meg kellett tanulni, mert nem volt mindegy, mely kapcsolókat milyen sorrendben és mennyi ideig nyomja valaki. Ezzel jól el lehetett játszani, dühöngeni vagy szórakozni, míg megérezte valaki a ritmusát, hiszen ha tovább nyomta valaki a kapcsolót, akkor az egyre gyengülő fény hirtelen átváltott a maximális erősségre, és a játék kezdődhetett előlről. Voltak aztán magánfények is. Zseblámpák és mobiltelefonok, mely utóbbiak rendszerint hangjelzésekkel kombinálva biztosították a szükséges fényt.

Mikor visszatért az üvegfolysóra, a nap már sütötte a szemben lévő ház tetejét. A szarka felreppent a szellőzőkürtőre, és hangosan szidta a rigót, aki a fészket védte. Lenn, egy emelettel lejjebb két orvos beszélgetett a folyosón. A kórházi költségvetést és a főigazgató legújabb intézkedéseit szidták. Nemcsak hallotta – az üvegfal mellett az emeletek egy vasrácon át egy légtérbe kerültek –, hanem

látta is őket, mert a sötét háttér előtt a tükörképük megjelent a szemközti ablakban. Valami elveszett a nagy fényvel, és valami más megjelent. A formák kinn is láthatóvá váltak. Bent a kórtermekben a formáknak mindig láthatóaknak kell lenniük, mert a kórház a formákat, az élet formáit szolgálja.

Ízek és szagok

Várták a reggelit. Várták az ebédet és a vacsorát is. Mindent vártak, ami elterelte a figyelmüket a helyzetükről. Olyan, mintha... mintha otthon lenne. A kórházi szerviz mellé előkerültek az otthoni konyharuhák, szalvetták, kések és villák, poharak és fogpiszkálók. Volt olyan, aki gondosan megterített az ágyán, és olyan is, aki kihasználta a benti nővérpult lehetőségeit, és még az újságját is kiteregette a tányérja fölé. De voltak olyanok is, akiket etetni kellett, és olyanok is, akik nem ettek semmit – nem is ittak. Ez utóbbiakat infúzióról táplálták – egy darabig. És voltak az ingyencek, akik nem ették a kórházi ételeket, és akik sóvárogva várták a hazait. Nekik kicsit nehezebb volt. Ki voltak szolgáltatva a feleségek gondoskodásának és időbeosztásának. Viszont a súlyukat gyarapították. A benti levesekkel nem volt gondja. Minden nap krémleves volt. Szerette, mert kint nagyon jó krémleveket evett, és emlékezni tudott rájuk. Hol kevés apró tészta úszkált bennük, hol kevés zöldségszerű valami, hol semmi. Vasárnap újházi tyúklevest evett, ami nem ízlett neki, mert kinn ritkán evett, és nem volt megbízható emléktámasza. A főétel könnyű-kímélő feliratot viselt. Könnyű volt az íze és az illata is, és kímélő is volt, mert kanállal ehető volt. Mindig tudta, mi van benne, csak azt nem, hogyan tudták ilyen formában, ilyen ízszegénységben és illatanyaghiányban elkészíteni. Nem értett hozzá. Felesége elkényeztette.

Tudja – mondta egyik este F., aki szemben feküdt vele –, annakidején a Vöröscsillagban voltam. Tudja, ott fenn, a Szabadsághegyen. Ott aztán nem volt ilyesmi. T-né, a nagyságos-asszony minden délben sorba állított minket, és akinek nem volt makulátlanul tiszta mindene, az mehetett. Hja, uram, azok voltak a szép idők! Tudja, kik jártak oda annakidején? És sorolni kezdte a hatvanas évek minisztereit, államtitkárait, diplomatáit, színészeit és élsportolóit. Igen, hallott a helyről ő is. Apja néha megfordult ott osztrák vendégeivel, de mindig azt mondta: proccos hely, külkeres szaga van ott mindennek. És ezzel meg is mondott mindent. Persze a személyzet, az más dolog, és a konyha kitűnő volt. Akkor ott nem ilyen lehetett a szerviz – mondta F.-nek, aki az ágya szélén ült, és a nővérek vérvevő székén szervírozott levesét kanalazta. Lassan feléje fordította az arcát, és kifejezése mindent elárult. Csak nagyot sóhajtott. A többiek közben csendben feküdtek. Gy. a fülhallgató rádióját hallgatta, O., az asztmás, néha belekrárogott, és köpött néhányat a köpöcsészéjébe, amibe a slejmot kellett gyűjtenie.

A szoba lassan megtelt azzal az ismerős szaggal, ami a mozgásképeseket sürgős távozásra készítette. A mozgásképtelenek – köztük F. is – szenvedtek, de nem tehettek ellene. A természet dolgozott. Ne haragudjanak – mondta halkán F., és elsírta magát, iszonyúan szégyellem magam. Velem ez nem szokott előfordulni. Ne hülyéskedj – csattant fel Gy. –, nem tehetsz róla. Csak ezek a rohadt nővérek jöhetnek már, de hiába nyomom ezt az átkozott csengőt. Ezekről akár meg is döngölhetünk. Bezzeg a Nagykórházban nem volt ilyen, hogy egy szobában ne legyen szellőzés, ne lehessen az ablakot legalább ilyenkor kinyitni, hát ez kriminális! Akkor még nem tudta szegény, hogy néhány nap múlva egy éjszaka négyszer kell majd tisztába tenni. Aztán nagy erővel megjöttek a felmentő nővérek, és tisztázták a tisztázandókat, de ezt már nem várta meg. Estig kinn sétált a folyosón. Megjött a váltás is. Mikor visszament, K. magas, ősz hajú felesége éppen megérkezett. Ott volt egész délelőtt is, tett-vett K. körül, majd elment, és ígért valamilyen finomságot – talán rántott csirkét petrezselymes krumplival és uborkasalátával. Igen, már érezni is lehetett az illatot, ahogy szépen megterített egy tálcán, és lassan kicsomagolta. Tíz elmúlt, de K. nekilátott. Csak feküdtek, és élvezték az illatot, és hallgatták az asszony duruzsolását. Nem volt tiszta illat, emlékeiken keresztül azonban a nyomok is elárulták azt, ami tápláló egy illatban. Nem a fehérje, nem is a keményítő vagy a vitaminok, hanem az íz és az illat, ami étvágyat csinál. Ki volt éhezve az igazi ételre és az igazi étvágyra. Itt az elegendőt megkapták, a szükségeset hozzá kellett volna valahonnan tenni, vagy felvenni, vagy befogadni. Mert ott volt az is. Még itt is. Az elegendőt kikövetelte magának a forma, és a menü ennek eleget is tett. Reggel két zsömlé, két szelet párizsi és egy minivaj, este egy szelet párizsi, egy szelet sajt. A zsemle reggelről kellett eltenni. Ez elegendő volt. Senki sem hízott el, de nem is fogytak. Minden este mérték a súlyt, hogy nehogy valamilyen reklamáció legyen. De a szükséges? Pedig az is ott volt, de a test, a forma, nevelése és életvitele, valamint az őt ért inzultusok miatt képtelen volt befogadni. Nem volt rá figyelme. A diagnózis még nincs tisztázva! És mi lesz, ha újabb infarktus, vagy a szíve tönkrement! Itt

jó helyen van a bácsi – mondta vigasztalásként a nővér, de ez nem nyugtatta meg. Ott forgott a gond és az aggodalom körül a fej, és a táplálék, a szükséges, ami gyógyított volna, elment. Kapott helyette egy marék gyógyszert, aminek sem íze, sem illata nem volt, és amire semmi étvágya sem volt. De itt ez a szükséges – így tudják. És a forma, a test befogadta és alkalmazkodott hozzá. Itt minden a testet szolgálja. Erre van a kórház. Az a kóros. De mitől is lett kóros? Hát, uram, ha nem dohányzik, nem alkoholistája és nem is stresszes az élete, akkor csak az egészségtelen táplálkozás lehet az oka – mondta a szimpatikus főorvos –, és a kora, de ezt már nem mondta ki, csak pajkosan megveregette a vállát. Szedjen vasat, vérhígítót is adunk, és a koleszterint is lenyomjuk. Kicsit lelassítjuk a szívet, hogy ne legyen annyira terhelt. Aztán majd a festés és a koszorúér-tágítás rendbe teszi. De ezeket továbbra is szednie kell. Meddig? Hát, valószínűleg élete végéig, de ezt majd utána megbeszéljük. Igen. Valószínűleg igaza van a főorvosnak. Az egészségtelen táplálkozás. Valami hiányzik a táplálkozásából. Valami éltető, ami kiküszöböli azokat az anyagokat, amik útjában vannak. Hirtelen eszébe jutott: Én vagyok az élő kenyér... Egy a ti tanítók (és talán orvosok is) – teszik hozzá az írások. Igen, az írások még tudják. Veletek vagytok... Vajon hol is? És mit is kell akkor enni? És kihez fordulni, ha baj van? Vagy csak egy régi történet az egész? Képes beszéd, amit már nem is igazán értünk, mert már annyit és annyiszor fordították, magyarázták, hogy elferdült? Pedig milyen nyilvánvaló: Az én apámnak hány bérese bővelkedik kenyérben, én pedig itt éhen halok! Itt benn minden olyan világos, egyértelmű, természetes. Természetes? Tényleg megfelel a természetének? Az epe néha nyilallt. Kapott rá gyógyszert. Nem tudott elaludni. Kapott nyugtatót. És minden reggel vérvétel és ellenőrzés. Rend, ami őt, a kóros formát szolgálja – a tudomány legújabb vívmányai alapján. Akkor még nem tudta, micsoda csodálatos eszközökkel kerül később kapcsolatba.

Helyzetérzékelés

Hallom, újra megcsinálták az EKG-t, mert ismét fáj a válla – mondta reggel a főorvos. Mitől fájdukt meg? – kérdezte. Tegnap délután segítettam F.-nek, mert nehezen ül fel. Ne segítsen! – mondta határozottan. Van itt, aki segítsen! – tette hozzá. Azért vannak a nővérek.

Igen – gondolta magában –, szegények, és megjelent előtte egy éjszakai jelenet képe. Hatalmas, sikolszerű üvöltésre ébredt. Jaj!!!! Jöjjenek azonnal!!!! F. leesett az ágyról!!!! Igen, ahogy hirtelen felült, a folyosóról beszűrődő fényben látta F.-t szép nyugodtan ülni a két ágy között. Az a jólismert, bocsánatkérő, de egyben állandóan sírás szélén álló kifejezés volt az arcán. Nem szólt semmit. Nem is kellett, mert Gy. folyamatosan óbégatott, vagy szidta F.-t, amíg be nem jött a nővér. Fiatal volt, izmos és igen határozott. Hozzá olyan hangja és modora, mint egy őrmesternek. Haja lófarokban libegett utána, és egész mozgása duzzadt az erőből. Egyedül állt neki a műveletnek. F., jó hetvenes, száz kiló feletti, cukorbeteg, aki hatalmas akaraterővel küzdött minden nap azokért a kis helyzetváltoztatásokért, amik a normális vérkeringéshez elengedhetetlenek voltak. Ehhez segített a feje felett lógó kapaszkodó, ami a normál ágyakhoz – lévén intenzív osztály – járt. Az eset után pedig már az a rács is, amit az ágya köré szereltek. Itt a földön azonban magatehetetlen volt. A nővér próbálta felemelni, de rosszul döntött. F. maradt a földön, neki pedig napokig fáj a háta. Majd megjött a másik nővér, akivel ketten már elboldogultak valahogy. Emlékezett az esetre, de nem szólt. A főorvos nagyon alapos, rendes és körültekintő ember volt. Ismerte a betegeit és a nővéreket is.

Volt itt benn a kórházban egy érdekes mozgásrend is. Egy olyan rend, ami hozzá tartozott a testek ellátásához. A testek viszonylag kötött pályán, vagy alig mozogtak. Fekvés – kiülés az ágy szélére (vérvétel, EKG, gyógyszerbeszedés, hőmérés) – WC – fürdő – séta a folyosón – evés – visszafekvés. A dohányosok külön rendet képviseltek, mert megfelelő időközönként be kellett iktatni a dohányzóhelyre távozást – ami sokszor tízperces utazást jelentett a másik épület alagsoráig, ahol a kijárat, vagyis a dohányzóhely volt. A kávézás szertartásos mozgásai jól szervezettek voltak, hiszen minden folyosón volt automata. A testek körül viszont nagyon is tudatos mozgásrend alakult ki. Kialakult, mert nem volt szabálya, illetve egy szabálya volt: szolgálni a testeket. Ezen kívül mindenki maga alakította ki – vagy jó esetben párban – a szokásos rendet. A nővérek általában párban dolgoztak, de voltak munkamegosztások is. Reggeli táncuk a közös fürdetéssel és tisztába tevéssel indult. Aztán elváltak az utak, és az egyik a hőmérőket és a gyógyszereket hordta ki, míg a másik a szennyeseket csomagolta és szállította a tárolóba. Minden csengőjelzés azonban felborította a rendet, mert akkor – főleg ha a főnővér is benn volt – azonnal a csengetőé volt az elsőség. Ebből adódtak aztán a már említett konfliktusok, hiszen a csengető nem látta, mit is kell megszakítani a csengetése

miatt, nem is érdekelte, mivel neki a saját mozgássorát akadályozó gondja volt a legfontosabb. És ez eltartott este tíz-féltizenegyig, rossz esetben a reggeli váltásig. Ebbe az alapvetőnek nevezhető mozgásba kapcsolódtak bele az orvosi vizitek, melyek épp csak érintették ezt a mozgásfajtát. Ennél fontosabb volt a betegszállítók tánca. Látványos mozgásfajta volt. A kórház modern volt, így a súlyosabb fekvő betegeket ágyastól szállították. A sebesség pedig hatalmas volt, mivel minden időre ment: az endoszkópián szóltak a szállítónak, hogy jöhet a következő beteg a III. belosztály 14/8-as ágyáról. Ugyanakkor szóltak a szívultrahangon is, hogy jöhet U.V. úr a kardiológia 3/5 ágyáról. Akkor a betegszállító gyorsan felmérte a helyzetet, a távolságokat, a lifteket, sürgősséget és a beteg állapotát, és megindult kis tolószékével. Nagyon felelősségteljes feladata volt. Ismernie kellett az időjárási viszonyokat is, mert az endoszkópiára az udvaron át kellett vinnie a beteget, így már indulásnál figyelmeztetnie kellett azt megfelelő öltözkéire. Volt, amikor két tolószéket kellett nagy sebességgel eljuttatnia épületek között, lifteken különböző helyekre úgy, hogy emlékezzen, kit mikor és hol hagyott, mert egy idő után érte is kellett mennie. Voltak persze zavarok, ütközések, névcsere, otthelyezett betegek – ahogy saját bőrén is tapasztalta –, de a tánc, kívülről nézve igen látványos volt. Aztán ott voltak a takarítók, akiknek igen sajátos, de teljesen szabályozott pályán folyt a mozgásuk. És az ételszállítók és szennyes-szállítók, a mentősök és karbantartók, a mozgóbüfé és a biztonsági őrök. Ezek mozgása is ugyanazt szolgálta – a testek jólétét –, de sokkal közvetetebben, és így kevésbé látványosan. És hát a látogatók. Egy független világ küldöttei. Reggel hét és este tíz között bármikor megjelenhettek, és behozták azt, amivel rendelkeztek: ételt, türelmet, jó szót, katonás rendet, kétségbeesést, csüggedtséget, pénzt, híreket, újságokat. Mozgásuk ugyan alkalmazkodott az előírt rendhez, de látszott, hogy függetlenek. Bármikor jöhettek, és el is mehettek. Az élet dübörgött itt benn is éppen úgy, ahogy a testekben belül és a kinti világban is. A Nap felkelt és lenyugodott, lassan téliesre fordult az idő, a trolik menetrend szerint húztak el kinn az utcán, a harang időről-időre megkondult, jött a reggeli vérvétel, majd az esti gyógyszeradag, a szív dobogott percenként 60 körül, lélegzés be-ki, és a táplálékok lassan haladtak lefelé az útjukon. Volt azonban ott néha egy mozgásfajta, ami nem követte a szokásos logikát. F. leesett az ágyról és Gy. hihetetlen reakciója; B.-t ágyastól kitolták egyik éjjel az igazi intenzívra, mert leállt a szíve, és újra kellett éleszteni. Megjelent egy kis, vékony, alacsony, halk szavú, kedves, mosolygós éjszakás nővér, egyedül a harminc betegre, és egész éjszaka csend és nyugalom volt. Három heti reklamálás után – az ablak nem volt nyitható és a légkondicionáló nem működött –, amikor a szagok töménysége és a levegőtlenység, majd az ennek következtében beálló lincshangulat tetőfokára hágott, egy alacsony, mosolygós orvosnő behozta az osztályvezető főorvos szobájából a ventilátort, majd hihetetlen módon másnapra a légkondicionálás is működésbe lépett. És ami a legmeglepőbb volt, minden körülmény ellenére a legtöbben testileg gyógyultan, vagy átmenetileg gyógyultan távoztak. Igen, valami kétségkívül működött itt benn, ami a test, a belső mozgások nem körját, hanem fizikai akadálymentesítését szolgálta. És – teljesen meglepő módon és minden előírt vagy kialakított mozgásrendet felborítva – volt néha egy-egy igazán emberi szó is, mozdulat és melegség is, legtöbbször a legváratlanabb szereplők részéről és helyzetekben, bár ezeknek semmilyen közülük nem volt a protokollokhoz. Ilyenkor mintha leállt volna a szabályos, rendezett forgás, és egy pillanatra egy másik rend lépett volna be. Egy láthatatlan törvény, ami semmibe vesz minden megszokottat. Hirtelen megállt Gy. szitokáradata, és azt mondta: „Nahát, milyen kedvesen beszél a párja ezzel a trágriadomb K.-val”; vagy O. éjszakai panaszlistája közben a kis doktornő halkán, kedvesen megkérdezte: „Értem, és mit javasolna, hogy együtt tegyünk?”; vagy G. egy éjszaka, egy idő után, hallgatva K. nyöszörgését felkelt és megittatta; vagy T. felesége, mielőtt kivitték volna a férjét a kórteremből, hogy átvigyék az „elfekvőbe”, megköszönte, hogy gondoskodtunk – mi? – a férjéről. És amilyen hirtelen jön ez a mozgásfajta, olyan váratlanul el is hagyja mosni magát a szokásos, a rendezett által. Különös volt.

Megnyilvánulások

Voltak nehezen elviselhető és teljesen elviselhetetlen körülmények és ezekkel kapcsolatos megnyilvánulások. Az orvosok számára más, mint a nővérek számára, és betegenként ahány, annyiféle. Az orvosok türelmesek voltak – az alatt a néhány perc alatt, amit vizittel töltöttek. Határozottak és türelmesek. Számukra nehezen elviselhető volt a beteg sok panasza, és szinte elviselhetetlen, ha vizit alatt bárki telefonált vagy mással beszélgetett, ne adj’ Isten rádiót hallgatott. Érthető volt a viselkedésük. A beteg legyen beteg, és ne viselkedjen úgy, mint egy „normális” ember. Amikor a határozottság nem jött be, jött a türelmes rafináltság. Tudja – mondta az osztályvezető

főorvos –, nagyon sokat segítene nekünk, ha mindezt megírná a főigazgatónak. Ezek nagyon jogos panaszok, de sajnos ezeken mi nem tudunk változtatni. Mindent megtettünk, de látja! Tehetetlenek vagyunk. Igen, és még igaza is volt. Az ablak kulcsai valahol elvesztek a költözés alatt, és a főnővérnek sem jutott eszébe, hogy intézkedjen a légkondicionáló bekapcsolásáról – két hétig! Működött a gravitáció, vagyis a tehetetlenség. A testek megkaptak mindent, kivéve a friss levegőt. Igen, itt benn mindenért fizetni kell, minden drága, mert energiát igényel. Ha nem nyitható az ablak, akkor már igen komplikálttá válik a helyzet, hiszen mindig lesznek lázadók, reklamálók és kiabálók – még ha betegek is.

A nővérek megnyilvánulásai döntőek. Azonnali reakciót váltanak ki már csak azért is, mert a szobában férfiak vannak. Egy ideges mozdulat, hangos szó azonnali vagy utólagos reakciója rendszerint több ideges mozdulat és akár órákig tartó hangos szó. Egy gyengéd, segítőkész mozdulat, egy türelmes meghallgatás, egy mosoly hatása viszont alig vált ki valami hasonlót. Érdekes törvény: a magasabb, vagyis a türelmesebb készségesen ad, szolgál, míg az alacsonyabb nem túl készségesen fogadja el, vagy vissza is utasítja, amit kap. Mintha nem látná, hogy adnak neki, szolgálják. Valami benne büszkén visszautasít, mert érzi a magasabbat, de nem ismeri el. Az alacsony megnyilvánulás viszont azonnal kiváltja a hasonlóból a hasonlót. És, igen, vannak ritka pillanatok, amikor az alacsonyabb megérzi a magasabb megnyilvánulást, és befogadja. Ilyenkor csönd lesz, vagy halk köszönet, esetleg egy hálagesztus. De ez is csak egy pillanatig tart. Rendszerint elvicceli, beszélni kezd róla és magyarázkodik. És mindegy, hogy kiről van szó. A törvény általános, csak itt minden a betegeket szolgálja. Mértékadó a hozzáállásuk ehhez a törvényhez.

Mindenki azt hozza ide, amije van. Egy nagyon fontos dologgal érkeznek: ez a személyisége, és ez az, amivel itt nem foglalkoznak. Viszont ez követel meg mindent magának a környezetétől: beszéljenek velem, szórakoztassanak, igazoljanak, engedelmeskedjenek, szolgáljanak, gyógyítsanak meg, mert nekem ez jár. És pont ez nem gyógyítható itt. Elviselni, azt lehet. Aki képes rá. F.-nek ez maga volt a borzalom. Gy. állandóan szemmel tartotta és gondoskodni akart róla, rászólt, segíteni akart, figyelmeztetett, beszélt hozzá, majd szidta, amikor nem kapott kellő viszonzást. Többször öngyilkosságról sóhajtozott. Persze nem tudott felkelni, csak leesni az ágyról. De Gy. nem volt válogató. Amint új beteg érkezett a régi helyére, azonnal kezelésbe vette, véleményezte, és megpróbálta maga felé fordítani, bevonni a játékába. Az egész kórterem megkönnyebbült, amikor hazaengedték. Valamilyen csendes, nyugodt energia kezdett áramlani a teremben, ami korábban is ott volt, csak felemésztdött. De csak egy napig örülhettek. Következő reggel visszahozták.

És nem volt ez másképp, akkor sem, amikor G. érkezett. Neves riporter volt a huszadik századból, és ezt – felesége minden tiltakozása, figyelmeztetése és sziszegése ellenére –, az első pillanattól az egész emelet tudomására hozta. Persze intelligensen kihangsúlyozta, hogy ő itt csak egy beteg, aki azért jött, hogy meggyógyítsák. De nem volt ezen kívül más baja, így harmadnap hazamehetett. Viszont Gy. az első pillanattól érezte „vezető szerepe” gyengülését, és nekiment. Most már mindketten próbáltak partnereket keresni játékuhoz a szobatársak, nővérek és orvosok között. Szikrák pattogtak körülöttük és közöttük, bár G. egyáltalán nem fogta fel, mi is történik. Értetlenül állt Gy. ellenségessége előtt. Egyik sem látta önmagát. A legjobb szándék mellett sem. És egyik sem látta azt a finom energiát, ami éltette, ami minden megnyilvánulásuk, reakciójuk mögött ott volt, és ami semmi mást nem akart, mint gyógyítani és növelni őket. A hatalmas szikraeső pillanatok alatt felemészttette azonban ezt az éltető energiát. Nem távozhattak egészségesen, mert ezen a bajon itt nem tudtak segíteni. Ehhez csendre, türelemre és nyugodt várakozásra lett volna szükség. Nem ennek az áramlásnak a rendbetétele volt itt a feladat. A vér, a vizelet, az epe, a széklet és a gyomor tartalmainak áramlásában viszont profik voltak. Ezen tudtak segíteni.

Amikor kiderült, hogy a vére hemoglobintartalma rohamosan, napról-napra csökken, azonnal nekiálltak ennek kivizsgálásához, és hatalmas problémával kerültek szembe. Ezek a vizsgálatok olyan megterhelést jelentettek a szervezetnek, ami az eredeti problémával, az infarktussal ellentétbe kerültek, és amit a tudomására is hoztak. Bele kellett egyeznie és aláírásával megerősíteni, hogy a neki legmegfelelőbb vért lekéri a vérbanktól. Elgondolkozott. Azt tudta – az orvosokkal ellentétben –, hogy nincsenek belső vérzései. Mivel aludni úgysem tudott, megkereste az éjszakás ügyeletet

orvosnőt, aki először távolságtartóan, végül azonban igen készségesen hajlandó volt vele megkonzultálni az esetet. Mint két kollega fel-le sétáltak a csendes, éjszakai üveg folyosón, és mindegyikük felhozta a maga érveit a belső vérzés képtelensége, illetve valószínűsége, valamint a hemoglobinszint csökkenésének okaival kapcsolatosan. Megegyeztek. Semmi sem utal belső vérzésre, viszont minden pillanatnyi külső körülmény elősegíti a teljes működési rendszere zavarát és felborulását. Viszont a biztonság kedvéért lekérlik a vért, és minden lyukába bedugnak egy endoszkópot, hogy a belső vérzés lehetőségéről meggyőződjenek. Ilyen alaposak és megbízhatóak voltak. Lenyűgözte a doktornőnek egy közönséges beteggel kapcsolatos türelme és nyíltsága, annak ellenére érezte így, hogy ez további egy héttel meghosszabbította a vizsgálatát.

Mások szerencsésebbek voltak. Gyomortükrözésre jöttek, s miután kiderült, hogy nincs gond, már mehettek volna is haza. Az egyik ilyen öregúr kérdésére – akinek neve sem volt, olyan gyorsan jött és távozott –, hogy „Holnap akkor hazamehetek?”, a főorvos lehajtotta a fejét, elgondolkozott, majd rövid mérlegelés után halkán így válaszolt: Igen, azt hiszem ennek semmi akadálya, viszont a zárójelentést csak hétfőre tudjuk kiállítani. Tudja, csak háromnapos ellátás után kapja meg a kórház a támogatást. Megéri, ugye? Igen, természetes – mondta az öregúr, és másnap távozott. Ez a szóban forgó, „alapvető” energiafajta ritkán került szóba, pedig ott volt minden mögött éppoly láthatatlanul, mint az a bizonyos, korábban említett finomfajta. Ha nyilvánosan szóba került, akkor valamilyen csendes díszkréció övezte megjelenését. A hang lehalkult, a mozdulat finommá, az arckifejezés gondterheltebbé vált, vagy éppen felderült. Amikor azonban nem volt nyilvánosság – vagy azt gondolták, hogy senki sem hallja –, ezzel az energiával kapcsolatos megnyilvánulások harsányak, hosszantartóak és élesek voltak. Megtapasztalta ezt akkor is, amikor – csendesen fekvőben egy szál lepedőben a műtő folyosóján – anyagnak nézték.

Erők, formák, anyagok, szerkezet

Az egész kórház egy hatalmas önálló, vagy csaknem önálló, szinte láthatatlan, zárt erőtér. Amíg benne volt valaki, nem érezkelhette zártságát. Ez csak a határok megközelítésével vált egyértelművé. Ilyen eset volt az egyik este, amikor a látogatók is lassan sorra távoztak, eszébe jutott, hogy talán már megengedhet magának egy kis sétát. Nem mondta ezt neki senki, de érezte belülről, hogy minden félelme ellenére már lehetséges. Felvette a köpenyét – kezdetben a nagy meleg miatt felül trikóban volt, vagy pizsamakabátban –, és elindult felfedezni a kórházat. Amikor a főbejárathoz ért, a hallban alig lézengett már egy-két ember, és azok is kifelé mentek. Szinte vonzotta a külvilág – a friss, nem kórházi levegő. Elindult. Még az is megfordult a fejében, hogy ha felvette volna a ruháját, akár haza is mehetne. Már kinn járt az utcát a kórházzal összekötő nyitott folyosón, amikor egy egyenruhás jött szembe. Hová megy? – kérdezte. Levegőzni – válaszolta, de a hangszínen érezte, hogy biztonsági emberrel áll szemben, és valami tiltott dolgot készül tenni. Hogy képzelem? – emelte fel a hangját az őr. Csak úgy kísérelne? Ember! Benne van a rendszerben! Itt nem lehet csak úgy lelépni! Nem volt ideje szabadkozni sem, mert az őr határozott mozdulata azonnali megfordulásra készítette. Már befelé mentek, amikor az őr magyarázkodni kezdett. Tudja, vannak olyanok, akik egyszerűen szó nélkül hazamennek. Aztán jön az ellenőrzés, és mi lebukunk, hogy nem vigyáztuk eléggé a rendet. Ne haragudjon – tette hozzá már benn a hallban –, ez a szabály. Persze, természetesen – válaszolta. Elnézést, gondolhattam volna. Egyik éjszaka a folyosón beszélgetett a biztonsági őrrel, aki tovább demonstrálta az erőtér zártságát. Mesélt a pszichiátriáról és a behozott drogosokról és iszákosokról, akiknek néha sikerült kijátszaniuk éberségüket. És hát az erőteret kijátszó, besurranó ügyesekről is, akik mobilt, pénzt, órát, ékszert vittek el a kórtermekből.

Az erőtérben belül azonban láthatatlanul hatottak az erők. Láthatatlanul, mert teljesen szabályozott módon történt minden. Neve volt minden eljárásnak, műveletnek, tevékenységnek, így látszólag nem erőként hatottak. Vértétel volt, EKG, hőmérőzés, tisztába tevés, ágyhúzás, vérnyomásmérés, gyógyszerosztás, betegszállítás, vizit, látogatás, reggeli-, ebéd- és vacsoraosztás, endoszkópia, colon, katéterezés, ultrahang és infúzió. Igen kifinomult eszközökkel hatottak igen érzékeny szerkezetekre. Az eljárások simán, menetrend szerint zajlottak, így tényleg nem volt erőjellegük, csak akkor, amikor valami eltért a rendtől. Ilyenkor láthatóvá vált a beavatkozás erőjátéka. Szétment egy véna, infarktust mutatott egy EKG, kiugrott egy vérnyomásérték vagy egy hőmérséklet, otffejlettek egy beteget a szállítók valamelyik osztályon, nem az anatómiát követte egy vastagbél, kirántotta valaki a tüt a karjából, vagy valakinek megállt a szíve. A reakció, a visszahatás heves volt. Felborult egy rend, és

egy másik eljárás lépett be, egy másik, az előzőnél durvább erő. Magasabb hangok, gyorsabb mozdulatok, futó lépések, több orvos – ha volt, több nővér, több fény, több gép és gyorsabban csepegő infúzió.

Az erők anyagokra, formákra hatottak. És ez így volt jól. Ahány forma annyiféle, de a szerkezeti struktúra azonos. Normál működésben is ritka volt a Kovács úr, a Pali bácsi megszólítás, ami valamilyen személyességre utalt volna, de vészhelyzetben csak anyag és eljárásnevek hangzottak el. Szerencsére. Voltak persze próbálkozások, amikor valaki több emberségre hivatkozott, de ennek – mint legtöbbször kiderült – pusztán tájékozatlansági alapja volt. Az illető nem látott tisztán. Azt gondolta, hogy ő valaki, akit más eljárás illet meg. Erről persze szó sem volt. Mindenki anyag volt, átalakításra váró anyag. De a többség, egyszerű ember lévén, teljesen tisztában volt a helyzettel. Elfogadta anyag, szerkezet voltát. És volt ebben valami nagyon megnyugtató, nagyon természetes is. A szerkezet nem jól működött, ezért a szerkezet működésén, amennyire lehetséges javítani kellett. Helyreállítani az áramlásokat, vagyis az anyagok és energiák áramlását. Magasabb okok – lelki, szellemi, erkölcsi – elemzésére itt nem volt lehetőség. Hat hét után visszaállhat a normális életvitelére – mondta az orvosnő, amikor átadta a zárójelentést. Normális? Akkor mi okozta az infarktust? – kérdezte. Hát annak rendkívül sok oka lehet, de ha nem dohányzik és nem stresszes az élete, akkor lehetnek lelki okai is. Ezt maga tudja – mondta, és széttárta a karját. Ha nincs semmi komplikáció, jöjjön vissza egy negyedév múlva – tette hozzá. Vizsgálatásra!

Még soha előtte nem érezte annyira szerkezet jellegét, mint a műtét előtt és alatt. Egy szál lepedőben tolták le a műtőbe. Az utolsó szó, ami hozzá szólt a szállító műtősfiúé volt, aki közölte vele, hogy a jobb karját és jobb combtövét leborotválja. Ezt követően fél órát a műtő folyosóján várakozott a beavatkozásra a szerkezet. Az élet zakatolt körülötte. Állt ott még néhány üres ágy is. Azok is szerkezetek voltak. Várták, hogy bevessék őket. Orvosok, ápolók, szállítók, látogatók jöttek, mentek. A kávézóban egy csoport a főigazgató legújabb intézkedéseiről beszélt, majd áttértek az elmúlt esti politikai hírek elemzésére. Majd a szerkezetet betolták a műtőbe, ahol a beavatkozás egy óra alatt megtörtént. Kitolták a folyosóra, és pihentették. Majd egy szimpatikus fiatal arc jelent meg felette. Én operáltam meg – mondta a másik szerkezet. Minden rendben van. Kitágítottuk az egyik koszorúerét. A másik koszorúér is el van meszesedve, de nem olyan mértékben, hogy most be kellett volna avatkozni. Minden jól! Köszönöm – válaszolta a szerkezet –, nagyon ügyesen csinálta, nem éreztem semmit. Tudom – mondta a szerkezet, és elmosolyodott. Van kávé – kiáltotta be a kávézóba –, készíthetik elő a következőt.

Gépek

Amikor az értelem, a tudat behatol a szerkezetbe, valami megváltozik. Eddig ismeretlen gondolatok ébrednek benne, mozgásai, hangszíne megváltozik, érzékszervei érzékenyebbé válnak, és érzelmeibe valami addig ismeretlen melegség árad. Az ilyen változások egyik eredményeként a feltaláló asztalán gépek születnek, melyek segítik a szerkezetek külső működését. Működése könnyebb lesz, energiái felszabadulnak, több ideje marad. Mire is? Mire is szolgál ez a nagyobb lehetőség azoknak, akik nem feltalálók? Vagy mindannyian azok lehetnénk?

Ámulva figyelte a gépeket. Már az induláskor egy gép mutatta ki az infarktuszát. Vagyis azt, hogy valahol a szíve tájékán egy érben elakadt valami, ami így akadályozza a vér szabad áramlását. Az akadály zavart okoz, a zavar leállít bizonyos életbevágó funkciókat, és a szervezetet hatalmas erőfeszítésre ösztönzi. Ha az erőfeszítés sikeres, a folyamat továbbmegy, ha nem, akkor a működés összeomlik. Aztán ott az a gép, amely a hallószerv érzékelését fokozza a hangok felerősítésével. Ez a hang most mit jelent – kérdezte az orvos az igen csinos, fiatal egyetemista lányt? Hát... - válaszolta az. És akkor jött a magyarázat, ami a normálisnál sokkal finomabb hangok és visszhangok, hangmagasságok és mélységek alapján képet rajzolt a beteg mellkasi állapotáról.

Egyik éjjel, éjfél után hirtelen hangos szóra és nagy fényre ébredt. Valakit ágyastul betoltak a szobába. Hirtelen minden mozgásba jött. A beteg ágya már tele volt gépekkel. Nővérek, orvosok, betegszállítók jöttek, újabb eszközöket, gépeket hoztak, és az azonnali stabilizálási folyamat befejezése után betolták a szívultrahangot. A vizsgálat legalább fél órán át tartott. A vizsgáló orvos igen alapos volt. Közben minden lépésnél magyarázott a mellette álló, fiatalabb doktornőnek. Ez egy nagyon rossz állapotban lévő szív – mondta nyugodt, tárgyilagos hangon. A beteg, a két orvos és a kísérő családtagok mereven nézték a képernyőt. Mindenképpen be kell avatkozni – tette hozzá. Holnap megkonzultáljuk, és aztán meglátjuk, mit tudunk tenni. Semmi kapkodás, semmi vér, sehol egy sziké, semmi páni félelem, sem

altatás. Mindez a gépek segítségével. Ott feküdt a szív, egy szerv a szemük előtt, és az avatottak számára mindent elárult magáról. Ez az értelem már csak az alkalmazóé volt, aki használta a gépet, és segítségével – műtét nélkül – belelátott a beteg szívbe. A fejlesztő értelem ennél magasabbról jött. Neki bele kellett látnia nemcsak a nehéz fizikai testbe, hanem a hangok, az ultrahangok világába is. A kettő, a sűrűbb és az igen csak finom energiák, anyagok világa között kellett kapcsolatot létesítenie. És a kapcsolat létrejött.

Volt a látható gépállomány mögött egy láthatatlan is. A naponkénti vérvétel és székletvizsgálat vizsgálati eredményei a vizit idejére már készen, elemezve álltak az orvosok rendelkezésére. Nagyteljesítményű gépsorok lehettek, mivel több ezer betegről volt szó. Tudja – mondta a fiatal doktornő, akivel azon a bizonyos éjszakán megkonzultálták a hemoglobinszint csökkenést –, nem egyszerű megfelelő vért találni. Ma már nemcsak a vércsoport és az előjel számít. Vagy tizenöt mérési értéknek kell egyeznie a maga vére és a hozatott vér között. Csak ekkor írhatjuk rá a maga nevét a flakonra. Ezért napokig is eltarthat, amíg megfelelő vért találnak a vérbankban. Aztán szerencsére nem került sor a beadásra, de a vér ott volt, lehűtve, felcímkezve, hogy felmelegítés után bármikor felhasználható legyen. Viszont a vizsgálatokat nem kerülhette el. Hátha mégis vérzik valahol. És akkor ismét gépek jöttek. Elkezdődött a lyukak feltárása. Az értelem ismét behatolt a sűrű anyagba, és létrehozta az endoszkóp nevű szerkezetek sorát, melyekkel belülről lehetett mindent megvizsgálni. Ahogy a mesében is: kis törpécskék lementek a bányába lámpákkal, csákánnyal, és végigvizsgálták az összes falakat, itt-ott lefáragtak felesleges dolgokat, vagy éppen mintát vettek anyagokból, amiket aztán ismét csak gépek elemeztek. Mindez persze a szerkezet szeme láttára. Igen, itt is arról volt szó, hogy egy finom, érzékeny szerkezetbe durva eszközökön át finom energiákat juttatnak. És a kapcsolat létrejöttével valami láthatóvá, érzékelhetővé válik, ami a szerkezet javára fordítható. Alkalmassá válhat ismét a feladatára.

Akkor még nem tudott semmit a csúcstechnikáról, a hájtek-ről. A szívkatéterezés, festés és tágitás csak fogalmak voltak a számára, melyeket sógora használt, amikor ecsetelte az évekkel korábbi beavatkozást. Az élet ajándékként most ezt is megtapasztalhatta. Indulhatunk – mondta egy hang, amikor már minden előkészület elvégeztek a testen, amely a műtőasztalon feküdt. Nem látott semmit, mert úgy döntött, hogy nem a látvány alapján éli át az élményt. Behunyta a szemét, és figyelt. Befelé is, és kifelé is. Bent nyugalom volt. Az éber figyelem alatt a gondolatok lelassultak, az érzelmek elcsendesedtek és mozgás sem volt, hiszen kellően lekötötték. Végig tudatában volt, hogy a szívben „kotorásznak” – ahogy a nővérke fenn az osztályon említette –, de nem érzett semmit. Kint nagyüzem volt. Négy-öt hangot különböztetett meg a test körül. Egy vezető-irányító és egy közvetlen segéd – talán a mitfárer –, és még két-három segítő, akik a segédanyagokat, szerkezeteket hordták-vitték, és akik közül egy a kinti számítógépet irányította. A szerkezet átalakult. A leszűkült áramlás felgyorsult. Bizonyos segédanyagokat behelyeztek, majd eltávolítottak. Néhány benn is maradt. Közben szakszerű beszélgetés folyt az eljárásról, melyet a testnek nem kellett értenie. Latin szavakra, számokra és fojtott káromkodásokra emlékezett a szerkezet, majd megnyugtató sóhajokra. Közben hallotta, hogy leállt a rendszer – csukott szemmel találgatta, vajon melyik is –, majd több sikertelen kísérlet után újraindult, és az eljárás zökkenőmentesen befejeződött. A szerkezet visszanyerte egészségét valamire. A feladatára? A kötelességére? Kapott egy újabb lehetőséget, hogy ezekre választ találjon. Elgondolkozhatott – már nem sokáig –, hogy mire is szolgál. Az elakadással lehetőséget kapott a kizökkenésre. A túléléssel és a beavatkozással arra, hogy az értelem mélyebbre hatolhasson a sűrű anyagba.

Energiavesztés

Valahol hatalmas turbinák és dinamók működnek. Szétválasztják azt, ami összetartozott. Azt a valamit, ami minden láthatónak az alapja, de maga nem látható. Így feszültség keletkezik. Feszültség két szint között. Az egyik egy magasabb energiaszint, a másik alacsonyabb. Majd transzformátorok során át egyre alacsonyabb energiaszintek jönnek létre. Jól meghatározott energiaszintek: galaxishalmazok, csillaghalmazok, bolygórendszerek, holdrendszerek. A szétválasztás következtében létrejövő feszültségkülönbség azonban ki akar egyenlítődni, mert nem jó nekik külön. Ez a kiegyenlítődség utáni vágy minden életforma, vagyis mozgás alapja. Törekvés egy magasabb energiaszint felé, majd összeolvadás vele. A magasabb energiaszint sem képes mást tenni, mint áradni az alacsonyabb felé, vágyakozni utána. Köztük ellenállás van. Az ellenállás az élet formáiban nyilvánul meg. Az emberi formák itt az egyetlen olyan készülékek, amiket ez a feszültségkülönbség

mozgat, éltet annak érdekében, hogy átalakulás, finomodás után az egyesülés, a visszatranszformálás egy magasabb szintre újra létrejöhessen. Akkor minek szétválasztani? – kérdezhetné valaki.

Valahol – talán Ukrajnában vagy a Norvég fjordoknál, talán sokfelé másutt is – hatalmas turbinák és dinamók működnek. Szétválasztják azt, ami összetartozott. Hatalmas, sok ezer voltos feszültségkülönbségek keletkeznek. A magasabb feszültség szállítható. Eljut mindenhová, mozgásba hoz, megvilágít és működtet minden eszközt, gépet. Közben a feszültségkülönbség elvész. Azonban a turbinák és dinamók éjjel-nappal működnek. A pozitív és a negatív szétválasztása folyamatos. Ha megszakad a szétválasztás, lassan leáll minden mozgás, minden elsötétül, amit ez a feszültségkülönbség mozgatót és világított meg. Fel sem merül a kérdés, hogy minek szétválasztani. Nyilvánvaló. Minden működés leállna, minden sötétbe borulna, amit ez működtetett. Ahogy elő is fordul ez, amikor meghibásodás után túlfeszültség lép fel a hálózatban, és minden bekapcsolt gép, eszköz és elektromos szerkezet tönkremegy.

Miért nem kapcsolják már be azt a rohadt légkondit – szitkozódott Gy. Írjon a főigazgatónak – kérte az osztályvezető főorvos. Két hét üzemeltetési költség, kéthétnyi feszültségkülönbség, vagyis energia megtakarításra került. Igen, az energia drága. A kórház költségvetése szűkös. Hol lehetne spórolni? – kérdezi a főigazgató. Mindenért fizetni kell! Mindenért meg kell fizetni. Ez alapszabály. Milyen gyógyszert szed? – kérdezi a felvételnél az orvos. Ilyet és ilyet – válaszolja a beteg. Értem – mondja az orvos –, itt ezeket nem szedheti, mi adunk majd gyógyszert. És megjelennek az ugyanolyan, csak olcsóbb gyógyszerek a beteg kis adagolódobozában.

Minden spórolás ellenére sem lehet nulla energiafelhasználási szinten üzemeltetni egy kórházat. Megszűnne működni. Nem ez a gazdasági cél, hanem a minimális energiafelhasználással történő üzemeltetés. Az alapvető cél azonban nem sérülhet: a betegeket, akik bejönnek, vagy akiket behoznak, meg kell gyógyítani. Egészségessé kell tenni, amennyire csak lehetséges. Egészségessé, vagyis minden áramlásának és funkciójának a normális határok között kell mozognia, hogy egységben azaz „egész-ségben” legyen. Rossz hírem van – mondta a fiatal orvosnő azon a reggelen, amikor már összepakolva, utcai ruháját az ágyra készítve várta az elbocsátást. Még mindig növekszik a kreatinszintje. Ez azt jelenti, hogy a beavatkozást követő kis infarktuszok hatása nem állt be egy normál szintre. A szervezet még védekezik a rendellenesség ellen. Majd holnap meglátjuk – mondta, és tett feléje a kezével egy mozdulatot, mintha vigasztalni akarná.

Igen, a gazdasági cél, a jó és energiatakarékos működés még nem állt helyre. Alacsonyabb szinten van a normális kreatin érték. Még vesztegetni kénytelen a szervezet és a kórház az energiáit annak érdekében, hogy normális, az alapvető célt szolgáló működés jöjjön létre.

Tudod – mondta egyik éjjel Gy., amikor kinn beszélgettek a folyosón –, már nagyon unom. Már negyedik hete vagyok itt benn. Hol ezt találják, hol azt. Látod, tegnapelőtt hazaküldtek, most megint itt vagyok, és még rosszabb állapotban, mint előtte. Valamit nem jól csinálnak, vagy velem van baj. Már tízszer operáltak az utóbbi öt évben. Már minden nővért és orvost névről ismerek. Aztán hallgattak egy keveset – mert a másik folyosón nagy rohángálás kezdődött. Az igencsak nagydarab éjszakás nővér futva jött a defibrillátorért, mert az ottani elromlott. Aztán futott vissza. Szegény – mondta Gy. –, nehéz lehet neki. Nem kérdezte tőle, hogy a nővérré vagy a betegre gondolt-e. Mindkettőnek nehéz. Valami elakadt. Valami nehezen működik. Holnap hazamehetsz, mondta a főorvos – próbálta vigasztalni. Talán. És, akkor mi van? – kérdezte Gy. csüggedten. Már lejárt a garanciális időm. A nagyjavítások már nem sok eredményt hoztak. Vége lesz a dalnak – érzem. Még jó, hogy a feleségem olyan jól bírja, pedig azt is mennyit operálták már. Jól megvagyunk, még úgy is – tette hozzá, és kajánul rávigyorgott.

K. órákig feküdt az ágyában, és a felesége hozta újságot olvasta. Nem volt más dolga. A cukrát állították be gyógyszerre, és ehhez semmi másra nem volt szükség, csak türelemre. Az a fajta lap volt, amelynek főcíme valamilyen gyilkosságról szólt, és a harmadik lapján, valamint a hátlapján félmeztelen bombázó mosolyog a nyájas olvasóra. Összehajtotta, felállt, és a lapot feléje nyújtva az ágyához lépett. Érdekel? – kérdezte. Nem, köszönöm. Jól megvagyok nélküle – válaszolta. Nem olvasok újságot – tette hozzá, ami igaz is volt. Pedig milyen sokat olvasott egykor. Az irodájában minden nap ott sorakoztak a friss napilapok és szaklapok. Aztán, nyugdíjazása után elmúlt ez a vágy. Valami másra támadt éhsége, de azt nem találta meg a napilapokban, sem a folyóiratokban, és lassan már a könyvekben sem. Valamilyen közvetlen táplálékra vágott, nem a mások által megrágottakra.

Az energia fogy, de a dinamók működnek. Folyamatos az utánpótlás. Ha egy gép elromlik, az értelem megjavítja, vagy kifejleszt egy újabbat, jobbat, hogy a folyamat fennmaradjon. Az élet áramlik. Ha

eldugul, akkor az értelem megjavítja, vagy ha nem sikerül, megvárja a következő forma érkezését, és abban áramlik tovább, hogy a visszaáramlás, az egyesülés megtörténhessen. Talán egy kicsivel tökéletesebb, hasznosabb lesz – reméli. Mitől lenne? Miben bízunk? Ha nem sikerül, akkor is hasznosul, alkatrészek formájában. A tapasztalat talán összegyűlhet valamiféle tartályban, és táplálhatna valamit, ha a tartály nem lyukas. De a beáramlás eldugulhat, a leeresztő csap csöpöghet, a tartály kilyukadhat, és az újabb kísérlet az egyesülésre meghiúsul. Az összegyűlt tapasztalatnak ki kellene kristályosodnia egy olyan készülékben, amelyben az élet egy ideig nemcsak tökéletesen áramlik, hanem amelyben éppen ennek következtében vagy ébred az összekötésre és a visszaáramlásra, az aktív részvételre. A két rend közötti összeköttetés létrejöttének segítésére. Jelenlétre a két rend között.

Beszűrődő energiák

A nehezebb operáción átesett, fekvő lábadozókon ott a jeladó. A nővérpulton éjjel-nappal pittyeg a jelzés, és a számítógép egy mozdulatra megmutatja a beteg állapotjellemzőit. Ha az eltérés elér egy határt: vészjelzés. A kisebb műtétek csak egy folyamatos regisztrálót kapnak, amely utólag értékelhető ki. A lényeg az állandó felügyelet addig, amíg el nem engedhető a keze. Mögöttük ott az intelligencia: a reggeli konzultáció, amely lát és értékel. Köztük – az orvosok és a betegek között – pedig ott az energiaáramlás, amely fenntartja a számítógép és az egész kórház működőképességét. Ott van, láthatatlanul. Árad, betölt mindent, működtet mindent. Nélküle leáll minden folyamat. Megbízhatóan működik. Ha leáll, akkor automatikusan belépnek az áramfejlesztők.

Sokszor ment ki hajnalban a folyosóra. Szerette ezt a lassú derengést. Volt benne valami félelmetes, mint minden hatalmasságban, valami kérlelhetetlenség, ugyanakkor valami megnyugtató bizonyosság is. Minden éjjel, minden sötétség után megjön. Eddig legalább is ezt tapasztalta. És ez a ritmus is megnyugtató volt. Megfelelt a természetének. Nappal, majd éjszaka, világosság, majd sötétség, mint a belélegzés, majd a kilélegzés. Itt benn, a kórházban nem volt meg ez a megbízható ritmus. Bármikor felborulhatott, és az éjszakai műszak hirtelen nappalivá, nappali ritmusúvá változott. Hallgatta a kinti ébredező neszeket, és eszébe jutottak azok a hajnalok, amelyeket kinn töltött az erdőszélen. Kezdetben nem ismerte azt a világot, de tudott róla – könyvekből. Aztán egyszer, váratlanul, egy álmatlanul töltött éjszaka végén belebotlott abba, ami addig nem volt számára látható. Ott is megdőbent, ahogy itt is. Azt gondolta, hogy már sokat tud. Neki már nem tudnak újat mutatni. És akkor hirtelen egy pillanatra, majd egyre jobban és jobban megnyílt számára egy egész ismeretlen világ. Akkor ismerte meg igazán az egyik nagy energiaforrást, a Napot is. Hihetetlen nagyságát és erejét. Hatását mindenre. Építő, tápláló hatását. Állandóságát. És megláthatta, hogy a Föld időről időre elfordul tőle, hogy aztán visszatérjen hozzá. És látta azt is, hogy alig van kapcsolatban ezzel a nagysággal. Mindent ez működtet, és nem látja, és talán senki sem látja. Mindenki el van foglalva nagyon fontos dolgokkal. A kettesből most tolják ki az éjszaka elhunyt asszony pléhkoporsóját. Az egyik éjszakai nővér már a reggeli műszaknak készíti elő a gyógyszereket. Az egyesben a másik nővér sorra mosdatja a tisztába teendőket. A takarítónő egy beteggel kiabál, mert rálépett a felmosott műanyagpadlóra, és féltette, nehogy elcsúszson... A visszatérést várta. A ráébredését. És érezte, hogy nincs egyedül ezzel. Valaki tőle is várja, reméli ezt a visszatérést. Nem a végsőt, hanem először csak az első, tudatos, aktív részvételt.

Előtte azonban, talán sokáig így kell lennie. Az élet él és élni akar. A Nap is ezt szolgálja, ahogy a nővérek és a takarítók is. Valahol működik egy nagy energiaforrás. Minden vágyakozik, hogy megkapja a részét belőle, és betöltse a szerepét a nagy játékban. Öntudatlanul, mert nem tud sem róla, sem önmagáról. És néha, amikor meglátja, megzavarodik, és gyorsan elhessegeti a beáramló gondolat-energiát, benyomást. Gyorsan csinál valamit, ami hasznosnak tűnik, vagy éppen csak reagál valamire, nehogy meg kelljen állnia, mert akkor a félelmetesen csodálatos nagyság rádől teljes súlyával. Inkább iszik egy pohár vizet, köszön az első érkező orvosnak, kinyitja, majd becsukja az ablakot, megborotválkozik vagy kiül az ágy szélére, várva a vérvételt. Nagy szabadsága van ezekben itt benn. Kint jóval kevesebb. Kint kötött a rend, mint egy börtönben, vagy mint a természetben, ahogy látta. Csak amíg egyikben mechanikus reakció van, addig a másokban ösztönös. Az egyikben mindenki szabadnak hiszi magát, szabadnak, hogy azt csinálhat, amit akar, addig a másokban nem hisznek, hanem teszik azt, amit a természet szava, az ösztön mond.

A Nap elérte a szemben lévő ház kéményének tetejét. És már a jegenyéket is. Egyre mélyebben és mélyebben világított bele a sötétségbe. Pedig most, tél elején minden pusztulni látszik. Seholy egy levél. És az ágak végén mégis megjelennek már a tavaszi rügyek előhírnökei. A fa tud valamit.

Tapasztalatból tudja. Mit is? Amit a mobiltelefonja is tud – gondolta hirtelen. Ha végleg megszakad a kapcsolat, akkor elveszik. Nincs beépített aggregátora. Látszólag van, mert úgy néz ki, mint egy mobil, de használhatatlan. Nem éri el a műhold, nem létezik a számára. Jeleket kell adnia felé, hogy megtalálja. A jelekhez pedig energia kell. Fel kell tölteni energiával, hogy jeleket adhasson. Ezért pittyeg, ha merülő félben van, majd pedig adja folyamatosan a jeleket. A fa, az állat folyamatosan és ingyen kapja, és az ember is látszólag folyamatosan és ingyen kapja az energiát. Ezért nem tud róla. Pedig valamire kapja. Neki tudnia kellene mire, hiszen a körülötte lévő világ, a bioszféra és a Föld is mutatja a hiányt. Ő tudhatná, mert olyan a készüléke, hogy erre alkalmas. Folyamatosan adhatná a keresőjeleket a forrás felé, hogy látszódjon. Kapni kapja, de rosszul használja. Elfecsérli, amit kap, és elmegy amellett, ami a legfontosabb rész lenne a számára. Amiből a jeladó kifejlődhetne. Van egy nagy ellenállás, ami minden finomabb energia elérését lehetetlenné teszi. Ez az ellenállás minden energiát felemészt. Ha ez a kórházzal történik, kijönnek az ÉDÁSZ-osok és addig mérnek, amíg meg nem találják az ellenállást, és akkor kiiktatják. Ha a beteg szerkezettel – ahogy meg is tapasztalta –, jönnek az orvosok, a műszerek és a műtő, és a dugulás elhárult. Az élet folyik tovább. Akkor hol a probléma? Hol akadt el, miért nem hat a folyamatosan áradó, éltető energia?

Hirtelen a nevét hallotta, és már jött is O. szólani, hogy keresi az orvos. Egy pillanat, és már ott is volt. Leült az ágya szélére, és várt. Az orvos hozzálépett, és kérte, vegye le a pizsama felsőjét. Szetoszokópjával lassan végigtapogatta, miközben ő mélyeket sóhajtott. Rendben – mondta. Holnap hazamehet. A gyógyszereket majd megbeszéljük, ha hozom a zárójelentést. Rendben? Mi van rendben? A készülék ismét kész valamire. De mire? Azt kivel beszél meg? Még nem hozták a reggelit, így volt pár nyugodt perce. Egészen felemelte ágya fejtámláját, és befeküdt. Lehunyta a szemét. Most rendben van, végre – gondolta. Hazamehet. És holnap? Gondolatai és érzelmei lassan elcsendesedtek, figyelme nyitott volt a benne zajló folyamatokra: érezte a lélegzését, a szívverését – hál' Istennek –, a súlyát, amivel az ágyat nyomta, és azt a finom kis korgást, amit a gyomrában érzett, és már hallott is. Érezte a körülötte lévő világ mozgásait, zajait is. És lassan, lélegzete ritmusára érezni kezdett egy áramlást is, amire eddig nem figyelt. Mintha a testét valami minden lélegzetvétellel éltette volna. Ott volt a teste, és a figyelem érzékelte, szinte látta ezt az érzékeny készüléket, ahogy működött. És érzékelte az éltető áramlást is. Ott volt a kettő között. Kapcsolat volt közöttük. Élek – jelent meg benne a gondolat, de már halványult is ezáltal az érzékelés. Mély csend lett. Vagyok – mondta valaki benne, de nem szavakkal, hanem mintha a kilégzés lehelte volna válaszul a belégzésre. Ez lennék én? – kérdezte a gondolata, és az érzékelés hirtelen eltűnt. De hiszen ez csodálatos – sóhajtott egy mélyet. Mi van ebben csodálatos? – kérdezte O., aki ott állt mellette, és törülközőjét terítette éppen a forró radiátorra. Inkább borzalomnak mondanám – tette hozzá. Valami másról álmodhattál. Csak nem a kis agresszív szökérről? Csak vigyázz a szíveddel, most már nem a te súlycsoportod!

Az a csodálatos – kezdett bele –, hogy benne vagyunk a rendszerben, ahogy a biztonsági őr mondta egyik este. Most értettem meg, hogy valójában mit is jelent ez. Van egy hatalmas, éltető energia... – de nem fejezhette be. Na, fiúk, itt a reggeli – jött be nagy hanggal a nővér, és már sorolta is: ki kér teát cukorral, ki cukor nélkül és ki kér tejet? Gyerünk, mozgás, mert nem érek ám rá. Ez meg hová lett, ja, elment szívultrahangra, ide teszem a zsemléjét a székére! Elvágta, majd lassan megkente a zsemléjét. Beletette a párizsit, majd kortyolt egyet a teából. Jó íze volt. Beleharapott a zsemlébe, és lassan rágni kezdte. Ismét ivott egy korty teát. Érezte, ahogy a meleg tea megy lefelé a torkán. Hálás volt érte. Élt. Hazamehetett.

2012

[Farkas István]